

**СИЛАБУС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

«трудове право»

Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Освітньо-професійна програма	Право
Факультет	юридичний
Кафедра	Цивільно-правових дисциплін
Семестр	V
Кількість кредитів	3
Мова викладання	українська

Викладачі	к.ф.н., доц. Хмара М.В.
Контактна інформація	megu-chmara@ukr.net

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДИСЦИПЛІНУ

Анотація	Трудове право» є дисципліною, в результаті вивчення якої здобувачі вищої освіти отримують ґрунтовні знання з правового регулювання трудових та пов'язаних з ними нетрудових відносин, які виникають в процесі реалізації громадянами права на працю Фахівці у сфері трудового права володіють знаннями правового регулювання відносин соціального партнерства, зайнятості населення, виникнення та припинення трудових відносин, робочого часу та часу відпочинку, оплати праці, дисциплінарної та матеріальної відповідальності, вирішення трудових спорів.
Мета та цілі	Метою викладання навчальної дисципліни «Трудове право» є опанування студентами системи знань з трудового права України; акцентування уваги студентів на складних теоретичних та практичних проблемах трудових правовідносин; на основі конкретно-предметного матеріалу сприяння виробленню навиків аналітичного мислення у студентів; формування практичних умінь і навиків щодо правильного тлумачення та застосування норм трудового права. Основними завданнями вивчення дисципліни «Трудове право» є поглиблене вивчення студентами проблем трудового права, аналіз актів трудового законодавства України, міжнародних договорів, актів вищих судових інстанцій, навчальної та монографічної літератури, вирішення аналітичних завдань та практичних казусів відповідно до програми курсу з врахуванням проблематики сьогодення.
Результати навчання	Згідно з вимогами освітньо-професійних та освітньо-кваліфікаційних програм здобувач вищої освіти повинен знати: положення актів трудового законодавства України та міжнародних договорів щодо правового регулювання трудових відносин; основні положення правової доктрини з питань виникнення та припинення трудових правовідносин, укладення та припинення трудових договорів, правового статусу суб'єктів трудового права, підстави, зміст та види відповідальності при порушенні трудового законодавства, колективних угод,

	трудових угод, порядок вирішення трудових спорів; підходи судової практики щодо тлумачення і застосування законодавства України, що регулює трудові правовідносини; міжнародно-правове регулювання трудових відносин; вміння: використовувати дані науки трудового права для вирішення практичних завдань; правильно застосовувати та тлумачити трудове законодавство, колективні договори, трудові угоди; орієнтуватися в міжнародно-правовому регулюванні трудових відносин.
Soft skills	Навички комунікації, лідерство, здатність брати на себе відповідальність і працювати в критичних умовах, працювати в команді, управляти своїм часом, розуміння важливості дедлайнів, здатність логічно і системно мислити, креативність.
Пререквізити	Базові знання з дисциплін: «Цивільне право», «Цивільний процес».

СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

Тема	План, короткі тези	Завдання
Тема 1. Трудове право як галузь права України	Поняття трудового права як галузі права. Предмет трудового права: індивідуальні та колективні трудові відносини. Сфера дії норм трудового права. Поняття та особливості методу трудового права в умовах ринкової економіки. Поєднання державно-правового і договірно-правового, централізованого і локального регулювання трудових відносин. Єдність і диференціація трудового права. Роль і функції трудового права в умовах ринкової економіки. Зміст соціальної, захисної, виробничої функцій трудового права.	Тести, питання
Тема 2. Принципи трудового права	Поняття і значення основних принципів трудового права. Проблема імплементації принципів міжнародного трудового права у трудове право України. Формулювання і система основних принципів трудового права. Зміст і конкретизація основних принципів трудового права. Принципи, що виражають політику в галузі правового регулювання ринку праці і ефективної зайнятості. Принципи, що визначають застосування умов праці. Принципи, що визначають охорону трудових прав працівників.	Тести, питання
Тема 3. Джерела трудового права	Поняття джерел трудового права, їх класифікація та види. Історія розвитку трудового законодавства. Сучасна система джерел, їх особливості. Система трудового законодавства. Загальна характеристика найбільш важливих джерел трудового права. Конституція України як основне джерело трудового права. Кодекс законів про працю України. Система законів, що регулюють соціально-трудова відносини. Підзаконні акти, що регулюють працю працівників. Акти соціального партнерства. Локальні нормативно-правові акти. Значення роз'яснень Пленуму Верховного Суду України. Реформа трудового законодавства: основні напрями. Проект Трудового кодексу України. Єдність і диференціація в трудовому праві. Загальне і спеціальне законодавство про працю працівників. Дія нормативних актів трудового законодавства у часі, просторі і за категоріями працівників.	Експрес опитування
Тема 4. Міжнародно-правове регулювання праці	Поняття міжнародно-правового регулювання праці, його суб'єкти. Міжнародна організація праці, її структура, основні напрями діяльності. Джерела міжнародно-правового регулювання праці. Конвенції та рекомендації МОП. Загальна декларація прав людини. Міжнародні пакти про права людини. Акти Ради Європи та Європейського Союзу. Основні права людини в сфері праці. Право на працю. Заборона примусової праці. Рівність в праці. Заборона дискримінації. Право на асоціацію. Право на колективні договори. Право на страйк. Зайнятість і працевлаштування. Умови праці. Правове регулювання охорони праці. Соціальне співробітництво організацій працівників і роботодавців. Мирні засоби вирішення трудових конфліктів. Двосторонні договори	Практичні завдання

	України про працевлаштування і соціальний захист працівників. Трудові права іноземців в Україні.	
Тема 5. Суб'єкти трудового права	Поняття і класифікація суб'єктів трудового права. Трудова правоздатність та дієздатність. Правовий статус суб'єктів трудового права, його зміст. Суб'єкти індивідуальних трудових відносин. Працівники як суб'єкти трудового права. Роботодавці як суб'єкти трудового права. Суб'єкти колективних трудових відносин. Профспілки як суб'єкти колективних трудових відносин. Поняття, види і правовий статус трудових колективів. Повноваження трудових колективів, їх класифікація. Механізм здійснення повноважень і самоврядування трудового колективу. Органи трудового колективу. Державні органи та органи місцевого самоврядування як суб'єкти трудового права. Органи державного нагляду і контролю як суб'єкти трудових правовідносин.	Тести
Тема 6. Правовідносини у сфері праці	Поняття і система правовідносин у трудовому праві. Поняття трудового правовідношення, його особливості. Відмінність трудового правовідношення від суміжних з ним правовідносин: цивільного, адміністративного, соціального забезпечення. Елементи трудових правовідносин. Суб'єкти трудового правовідношення. Трудова правоздатність та дієздатність громадян, підприємств, установ і організацій в сфері трудового права. Зміст трудового правовідношення, основні права і обов'язки його суб'єктів. Підстави виникнення трудових правовідносин. Правовідносини, тісно пов'язані з трудовими, їх види. Правовідносини щодо забезпечення зайнятості і працевлаштування	Практичні завдання
Тема 7. Правове регулювання зайнятості і працевлаштування у тому числі внутрішньо переміщених осіб	Законодавство про зайнятість населення. Поняття, форми зайнятості і державна політика в цій сфері. Правовий статус безробітного. Поняття безробітного і підходящої роботи. Право громадян на забезпечення зайнятості і працевлаштування. Поняття, види працевлаштування. Правова організація працевлаштування. Державна служба зайнятості, її права і обов'язки. Державні гарантії (загальні та додаткові) зайнятості населення. Соціальні гарантії при втраті роботи і безробітті. Деякі особливості працевлаштування окремих категорій громадян (молоді, інвалідів, осіб, яких звільнено з лав Збройних Сил України або з альтернативної (невійськової) служби, вивільнених працівників і т. ін.); Гнучкий режим робочого часу; Дистанційна (надомна) робота. Компенсації роботодавцю у зв'язку з влаштуванням внутрішньо переміщених осіб; Необхідні документи для влаштування внутрішньо переміщених осіб.	Тести, експрес опитування
Тема 8. Трудовий договір. Організація трудових правовідносин в умовах воєнного стану	Поняття трудового договору як підстави виникнення трудових правовідносин. Гарантії при прийнятті на роботу. Сторони трудового договору. Форма та строк трудового договору в умовах воєнного стану. Контракт як особлива форма трудового договору. Зміст (умови) трудового договору. Випробувальний термін при прийнятті на роботу. Види трудових договорів. Порядок укладення трудового договору. Оформлення укладення трудового договору. Обов'язок роботодавця ознайомити працівника з умовами роботи. Поняття переведення та переміщення у зв'язку з поширенням корона вірусної хвороби та в умовах воєнного стану. Припинення трудового договору порівняльна характеристика у мирний час та в умовах воєнного стану. Призупинення дії трудового договору. Поняття та класифікація підстав. Порядок та підстави розірвання трудового договору за ініціативою працівника. Порядок та підстави розірвання трудового договору за ініціативою роботодавця. Додаткові підстави розірвання трудового договору з ініціативи роботодавця. Гарантії забезпечення права на працю вивільненим працівникам. Загальний порядок припинення трудового договору. Відсторонення від роботи і його відмінність від розірвання трудового договору. Особливості укладення трудового договору з	Тести

	неповнолітнім працівником. Атестація працівників та її значення. Трудова книжка працівника в тому числі електронна. Значення, оформлення та зберігання. Переведення та зміна істотних умов праці не обумовленна трудовим договором	
Тема 9. Трудова дисципліна та дисциплінарна відповідальність у трудовому праві	Поняття трудової дисципліни та методи її забезпечення. Внутрішній трудовий розпорядок на підприємствах, в установах та організаціях. Правила внутрішнього трудового розпорядку: типові, галузеві, локальні. Юридична відповідальність за порушення трудової дисципліни. Поняття дисциплінарної відповідальності у трудовому праві. Дисциплінарні стягнення: поняття, види. Підстава дисциплінарної відповідальності, склад дисциплінарного проступку. Процедура накладення стягнення. Дисциплінарне звільнення.	Тести, кейси
Тема 10. Матеріальна відповідальність сторін трудового договору	Поняття і загальна характеристика матеріальної відповідальності, її відмінність від цивільно-правової відповідальності. Підстава та умови матеріальної відповідальності. Види матеріальної відповідальності. Визначення розміру шкоди та порядок її відшкодування. Особливості матеріальної відповідальності роботодавця за шкоду, заподіяну працівникові. Відшкодування моральної шкоди.	Питання, кейси
Тема 11. Колективні договори і угоди.	Загальна характеристика законодавства про колективні договори і угоди. Принципи розробки колективних договорів і угод. Поняття колективного договору. Сторони колективного договору і порядок його укладення. Зміст і структура колективного договору. Реалізація колективного договору, контроль за його виконанням. Відповідальність за порушення колективного договору. Поняття колективної угоди. Види колективних угод. Генеральна угода, галузеві і регіональні угоди, їх сторони і зміст. Порядок укладення, зміни угод і контроль за їхнім виконанням. Колективні переговори. Порядок вирішення розбіжностей під час ведення колективних переговорів.	Експрес опитування
Тема 12. Захист трудових прав. Трудові спори	Поняття та причини виникнення трудових спорів. Види трудових спорів. Порядок вирішення індивідуальних трудових спорів. Органи, що розглядають індивідуальні трудові спори. Строки звернення та вирішення індивідуальних трудових спорів. Позовна давність. Особливості розгляду окремих категорій спорів. Організація та компетенція комісії по трудових спорах. Поняття та причини колективних трудових спорів. Сторони трудових спорів. Момент виникнення колективного трудового спору. Порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів). Органи по розгляду колективних трудових спорів. Страйк як крайній засіб вирішення колективних трудових спорів. Правові наслідки законного та незаконного страйку. Правовий статус Національної служби посередництва та примирення. Право на страйк та його реалізація. Звільнення працівника в разі виявлення невідповідності працівника займаній посаді. Відсторонення працівника від роботи за відсутності сертифіката вакцинації. Звільнення працівника у зв'язку з виїздом його за кордон; Звільнення працівника у зв'язку з не виходом на роботу.	Кейси, питання

ЛІТЕРАТУРА ТА НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

Основна

1. Трудове право України: Підруч. / за заг. ред. М. І. Іншина, В. Л. Костюка. Київ: Юрінком Інтер 2019. 600 с.
2. Трудове право України підручник / За загальною редакцією М.І. Іншина, В.Л. Костюка, В.П. Мельника. Вид. 2-ге, перероб. і доп. – Київ: Центр учбової літератури, 2016. – 472 с.
3. Трудове право України: підручник (за ред. проф. О. М. Ярошенко). Харків: Вид-во 2022. – 376 с. URL <https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/2022/07/27/Trudove.pravo.Ukrayiny.26.07.2022.pdf>
4. Бойко М.Д. Трудове право України: Навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів/ М-во

освіти і науки України К., 2017;

5. Болотіна Н.Б. Трудове право України: Підручник для студ. ВНЗ/ МОН України; НУ "Києво-Могилянська академія"; НУ "Острозька академія"; КІНУ "Одеська юридична академія" К., 2016;
6. Хуторян Н.М. Теоретичні проблеми матеріальної відповідальності сторін трудових правовідносин: Монографія/ Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького. НАН України К., 2002;
7. Соціально - трудові відносини та вирішення трудових спорів/ Україна. Нац. служба посередництва і примирення; Упоряд. В.М.Руденко К., 2002
8. Стичинський Б.С. Науково-практичний коментар до законодавства України про працю/ Б.С.Стичинський, І.В.Зуб, В.Г.Ротань; Севаст. ін-т юридичних досліджень К., 2003;
9. Пилипенко П.Д. Основи трудового права України: Навч. посібник/ П.Д.Пилипенко, В.Я.Бурак, З.Я.Козак, С.М.Синчук; За ред. П.Д.Пилипенка Л., 2005;
10. Пилипенко П.Д. Основи трудового права України: Навч. посібник/ П.Д.Пилипенко, В.Я.Бурак, З.Я.Козак, С.М.Синчук; За ред. П.Д. Пилипенка Л., 2004;
11. Тетарчук І.В. Трудове право України (текст): Навч. Посібник, К., 2018;
12. Указ Президента України про введення воєнного стану від 24.04.2022 № 64/2022
13. Про правовий режим воєного стану. Закон України від 12 травня 2015 р. № 389-VIII. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 28, ст.250 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>
14. Болотіна Н.Б. Трудове право України: Підручник для студ. неюрид. спец. К., 2005;
15. Кодекс законів про працю України з постатейними матеріалами/ Укл.: В.С. Ковальський;
16. Ковальський В.С. Законодавство України про соціальне забезпечення./ В.С.Ковальський, Л.П.Ляшко К., 2004;
17. Хмара М.В. Особливості припинення трудових відносин в умовах воєнного стану в Україні. Актуальні проблеми правознавства. 2022;
18. Хмара М.В. Методичні рекомендації щодо викладання навчальної дисципліни «Трудове право». – Рівне, МЕНУ. – 2019р;
19. Роїна О.М. Трудові правовідносини: Для широкого кола читачів К., 2005
20. Колективний договір на підприємстві основа трудових відносин [Електронний ресурс] // Департамент соціального захисту населення. – 2014. – Режим доступу : http://sotszahist.mk.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=2420&Itemid=27.
21. Новікова О.Ф. Оцінка чинного законодавства про охорону праці та напрями його удосконалення/ О.Ф.Новікова, Н.І.Ходачкова, Є.В.Котов Донецьк, 2000;
22. Колективні трудові спори. Загальні питання. Нормативні акти. Національної служби посередництва і примирення. Судова практика/ Національна служба посередництва і примирення. За ред.: В.М. Руденка К., 2006.
23. Золотарьова О. А. Міжнародне трудове право. Електронний навчально-методичний посібник для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти Одеського інституту МАУП. ОІ МАУП, 2021. 45 с. [Електронний ресурс]
24. Корнєва О.М., Дереза М.А. Порівняльний аналіз охорони праці неповнолітніх в Україні та інших країнах світу. [Електронний ресурс]- Режим доступу http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:IfQRANA9e_YJ:confopcb.iee.kpi.ua/proc/article/download/143761/141625+&cd=1&hl=ru&ct=clnk&gl=ua
25. Погуляйло Т.О. (2021) Ресурсний підхід у дослідженні адаптації внутрішньо переселених осіб у приймаючих громадах України. Вісник НТУУ «КПІ». Політологія.
26. Малярчук Н.Г. (2021). Внутрішньо переміщені особи в Україні: гендерний вимір. International scientific conference. Venice, Italy. С.140-144Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану: Закон України від 15.03.2022 р. № 2136-IX. Урядовий кур'єр від 26.03.2022. № 69. Про внесення змін до деяких законів України щодо оптимізації трудових відносин в умовах воєнного стану: проект Закону України від 05.04.2022 р. № 7251.

Додаткова

1. Антуха Г.Г. Науково-практичний коментар Закону України "Про захист прав споживача". Станом на 05.09.2011р./ Г.Г.Антуха, Д.І.Афанасьєв, В.В.Дяков, В.М.Зубар, К., 2011;
2. Артеменко О.В. Науково-практичний коментар Закону України "Про охорону праці". Станом на 01.01.2012р./ О.В.Артеменко, Е.Ф.Демський, О.М.Мельник, О.С.Яра К., 2012;
3. Бойко М.Д. Право соціального забезпечення України: Навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів К., 2007;
4. Ротань В.Г. Науково-практичний коментар до законодавства України про працю/

В.Г.Ротань, І.В.Зуб, О.Є.Сонін К., 2010

5. Бойко М.Д. Трудове право України: Навч. посібник для студ. вищ. ., 2010
6. Карпенко Д.О. Основи трудового права.: Навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів К., 2003;
7. Бойко М.Д. Трудове право України: Навч. посібник для студ. вищ. навч. Закладів К., 2008.
8. Величко К. М., Киян В. Я. Окремі зобов'язання сторін трудового договору на період воєнного стану. Юридичний наук. електронний журн. 2022. № 5. С. 290-293. Doi.org/10.32782/2524-0374/2022-5/66.
9. Забродіна О. В. Актуальні питання регулювання трудових правовідносин в умовах воєнного стану в Україні. Складність диференціації змісту відносин. Юридичний наук. електронний журн. 2022. № 5. С. 307-309. Doi.org/10.32782/2524-0374/2022-5/70.
10. Горностай О. Б., Машков К. Є., Товт Т. О. Особливості трудових відносин в умовах воєнного стану: нормативно-правове регулювання. Актуальні пробл. вітчизн. юриспруденції. 2022. № 1. С. 125-131. Doi.org/10.32782/392253
11. Ярошенко О., Іншин М., Жигалкін І. Індивідуальне та колективне трудове право України : наук. видання. Харків : Юрайт, 2021. 412 с

Інформаційні ресурси

12. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://portal.rada.gov.ua>.
13. Офіційний веб-сайт Верховного Суду України. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.scourt.gov.ua/>.
14. Офіційний веб-сайт Офісу Генерального Прокурора України. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.gp.gov.ua/>.
15. Офіційний веб-сайт Інституту проблем законодавства України ім. Ярослава Мудрого. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.legality.kiev.ua/>.
16. Офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України “Урядовий портал України”. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua/control/>.
17. Офіційний веб-сайт Конституційного Суду України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ccu.gov.ua/uk/index>.
18. Офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.minjust.gov.ua/>.
19. Інформаційно-пошукова правова система “Нормативні акти України (НАУ)”. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.nau.ua>.

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Загальна політика	Здобувач освіти зобов'язаний відвідувати всі заняття згідно розкладу, не спізнюватися. Дотримуватися етики поведінки. Працювати з навчальною літературою, з літературою на електронних носіях і в Інтернеті. При пропуску лекційних занять проводиться усна співбесіда за темою. Відпрацьовувати практичні заняття. Виконати індивідуальне завдання.
Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку.
Політика щодо академічної доброчесності	Письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

ОЦІНЮВАННЯ

Нарахування балів	
Види оцінювання	Бали
Змістовий модуль 1 (теми 1-12)	60
Підсумковий контроль (теми 1-12)– залік	40

Розподіл балів для оцінювання успішності студентів		
Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни